

**ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII PRODUSELOR
AGROALIMENTARE – CONDIȚIE PENTRU INTEGRAREA
AGRICULTURII ROMÂNEȘTI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ
(Improvement for the quality of the agro-food products – condition for the Romanian
agriculture integration in the European Union)**

Conf. univ. dr. Istudor Nicolae

Academia de Studii Economice din București
nistudor@eam.ase.ro

Prof. univ. dr. Manole Victor

Academia de Studii Economice din București
victor.manole@eam.ase.ro

Conf. univ. dr. Boboc Dan

Academia de Studii Economice București
danboboc@metro.ro

Asistent univ. dr. Ion Raluca Andreea

Academia de Studii Economice București
raluca.ion@eam.ase.ro

Rezumat

Competitivitatea produselor agricole românești pe piața comunitară depinde, în mod hotărâtor, de calitatea acestora. O serie de factori au determinat scăderea productivității în producția agricolă din România și reducerea calității produselor agricole, dintre care cei mai importanți sunt: dificultățile financiare în achiziționarea input-urilor, fărâmițarea suprafețelor cultivate și lipsa abilităților tehnologice, de management și de marketing pentru cea mai mare parte a exploatațiilor familiale și a fermelor.

Pentru îmbunătățirea calității produselor agroalimentare este necesar a se realiza alinierea standardelor de calitate la cele ale UE și sprijin pentru îmbunătățirea calității produselor agricole și alimentare comercializate.

Unul dintre sectoarele agroalimentare care ar putea deveni competitiv pe piața Uniunii Europene este cel vitivinicol, cu condiția să se facă eforturi mari în creșterea calității producției. În lucrarea de față vom prezenta unele măsuri de îmbunătățire a calității vinurilor.

Cuvinte cheie:

Vin; Calitate; Produse agro-alimentare; Competitivitate.

Abstract

Romanian agro-food products' competitiveness depends, as a priority, on their quality. There are some factors that conduct to a decrease in productivity for agricultural production in Romania and in its quality, the main are: financial difficulties in input supply, small dimension of the farms and lack of the technologies, management and marketing for the main part of the farms.

In order to improve agro-food products' quality, it is necessary to harmonize Romanian quality standards to those of the European Union and to support the quality of the traded agro-food products.

One of the agro-food branches of the economy which may become competitive on the European Union market is wine, with the condition of quality improving. In this paper we present some measures for wine quality improving. We intend to present some ways of improving the wine quality.

Keywords:

Wine; Quality; Agro-food products; Competitiveness.

1. Introducere

În general, nivelurile de productivitate din România pentru producția agricolă sunt sub cele atinse în UE. Mai mult, în timp ce nivelul de productivitate al fermelor în UE înregistrează o tendință crescătoare pe termen lung, în România, de la începerea tranziției, nivelul de productivitate a scăzut, fapt ce a condus în timp, la creșterea decalajului dintre România și țările membre ale UE. Această situație, cu implicații economice și sociale majore, necesită o atenție deosebită și intervenții urgente din partea factorilor responsabili, pentru îmbunătățirea productivității care vor sprijini și creșterea calității producției și a produselor agricole și va întări poziția competitivă a unităților de procesare a acestora.

O serie de cauze generice au determinat scăderea productivității în producția agricolă din România dintre care cele mai importante sunt: dificultățile financiare în achiziționarea input-urilor, fărâmițarea suprafețelor cultivate, dar și lipsa abilităților tehnologice, de management și de marketing pentru cea mai mare parte a exploatațiilor familiale și a fermelor.

Cunoștințele și tehnologiile care există în cadrul sectorului de cercetare agricolă, la nivelul furnizorilor de input-uri și în segmentele cele mai performante ale industriei agricole, nu sunt transferate, în mod concret, în întreg sectorul agricol. Mai mult, pentru ca fermierii să poată accesa sistemele de sprijin, cum ar fi cele din programul SAPARD (și, după aderare, măsurile de dezvoltare rurală ale PAC) ei vor avea nevoie de instruire și consultanță pentru elaborarea planurilor de afaceri, a cererilor de finanțare și pentru respectarea standardelor pentru

practicarea unei bune activități agricole, de mediu, igienă și sănătate animală.

Pentru ca fermierii și consultanții acestora să fie capabili să-și îmbunătățească performanțele, ei vor avea nevoie de informații economice și tehnice complete, referitoare la performanțele lor corelate cu standardele industriale. Sistemul de Informații Contabile în Agricultură, pe care România trebuie să-l implementeze în vederea aderării, va asigura generarea acestui tip de informații. Deși o parte din informațiile individuale referitoare la ferme sunt confidențiale, totuși mediile randamentelor obținute pe grupe de produse agricole și alimentare, pe tipuri de ferme, precum și performanțele relative privind productivitatea, marja brută standard, rata rentabilității etc. pot fi publicate.

În sectorul zootehnic, productivitatea și calitatea producției sunt puternic afectate de nivelul genetic precar al efectivelor matcă. Lipsa resurselor financiare la nivelul fermierilor și dificultățile în accesarea împrumuturilor, împiedică realizarea de investiții în material genetic de calitate superioară. Un program de susținere financiară cu fonduri nerambursabile, care să sprijine fermierii în acest sens, poate avea un impact favorabil decisiv pe termen mediu și lung asupra productivității și calității produselor românești, în condițiile aderării la UE.

2. Măsuri de îmbunătățire a calității produselor agroalimentare

Lipsa resurselor financiare proprii și sistemul neatractiv de credit agricol, determină fermierii să nu investească în mașini și echipamente performante și în amenajarea și modernizarea clădirilor. Cu toate că programul SAPARD ar putea avea un impact important în această privință, mulți dintre micii fermieri întâmpină dificultăți în accesarea acestui

program, mai ales în anii de început, datorită lipsei de resurse financiare solicitate de programele structurale. În aceste condiții, pentru a sprijini dezvoltarea micilor ferme și a capacității acestor fermieri de a elabora planuri de afaceri realiste, se propune o schemă de granturi care să promoveze investiții la scară mică (de exemplu, un împrumut de maximum 2.500-3000 Euro, limitat la 50% din costurile eligibile) pentru a transforma ferma de semisubzistență în fermă comercială eligibilă în programele structurale europene.

Ca rezultat al polarizării sectoarelor de producție la porcine și păsări cu câteva unități mari integrate și un număr mare de mici producători, există importante riscuri de securitate biologică. Izbucnirea unei epidemii ar putea avea un impact dezastruos în acest sector ca rezultat al unor măsuri inadecvate de securitate biologică. Se impune de urgență un program de diseminare a informației în aceste sectoare, pentru a conștientiza producătorii de acest risc și pentru a furniza informațiile despre metode de a combate și minimaliza aceste riscuri.

În concluzie, pentru creșterea productivității și calității produselor agroalimentare este necesară luarea următoarelor măsuri:

- dezvoltarea activităților de extensie și consultanță-instruire și asigurarea de informații pentru fermieri;
- furnizarea sistematică de date tehnice și economice de referință fermierilor (de ex. marja brută standard);
- sprijin financiar nerambursabil pentru achiziționarea de material biologic cu o calitate genetică certificată;
- scheme financiare nerambursabile pentru investiții în ferme de scară mică și mijlocie etc.

Calitatea multora dintre produsele românești agricole și alimentare limitează în prezent capacitatea

producătorilor și procesatorilor de a pătrunde pe piețele externe (în special pe cele care solicită standardele înalte din UE și pe cele alte țări dezvoltate) și îngreunează penetrarea produselor românești în rețelele din ce în ce mai importante ale supermarket-urilor care operează în România.

Pentru îmbunătățirea calității produselor agroalimentare este necesar a se realiza alinierea standardelor de calitate la cele ale UE și sprijin pentru îmbunătățirea calității produselor agricole și alimentare comercializate.

Pentru ca fermierii și procesatorii să își îmbunătățească calitatea producției agricole trebuie introduse standarde clare și obligatorii, iar implementarea standardelor trebuie consolidată. În vederea aderării României la UE și datorită importanței piețelor europene pentru produsele de export românești, standardele ce urmează să fie adoptate și implementate trebuie să fie compatibile cu cele din UE.

Totuși, simpla adoptare și implementare a standardelor de calitate europeană nu este suficientă. Producătorii agricoli și procesatorii vor avea nevoie de informații complete despre standardele de calitate și despre metodele prin care se pot implementa aceste standarde.

Politicile agricole ale UE pun la dispoziția producătorilor de alimente și băuturi programe de asistență în procesul de protecție a identității produselor alimentare tradiționale și regionale, fapt ce ajută atât producătorii individuali cât și asociațiile/grupurile de producători regionali, să impună produsele lor în Europa. În acest mod, producătorii locali și consumatorii europeni, pot să profite de nișele de piață care se dezvoltă și să cunoască importanța produselor regionale specifice. Protecția identității regionale a produselor alimentare și a băuturilor specifice necesită, în general, o colaborare inter-regională cu producătorii care au

produse asemănătoare și care au demonstrat în timp preocuparea lor de a menține standardele de calitate ale acestora.

În sensul celor de mai sus, măsurile ce trebuie luate pentru creșterea calității produselor agroalimentare sunt:

- îmbunătățiri legislative în spiritul celor propuse mai sus;
- consolidarea inspecției calității și marketingului produselor agricole și alimentare comercializate pe piață;
- furnizarea sistematică de informații și de programe de instruire pentru producătorii agricoli și specialiștii din industria alimentară;
- introducerea standardelor de calitate UE pentru alimente și băuturi (denumiri de origine, indicații geografice și certificate pentru caracteristici specifice);
- introducerea standardelor de calitate UE pentru băuturi spirtoase;
- protecția acestora în măsura în care au indicație geografică etc.

3. Importanța soiurilor de struguri pentru calitatea vinurilor

Unul din sectoarele agroalimentare care ar putea deveni competitiv pe piața Uniunii Europene este cel vitivinicol, cu condiția să se facă eforturi mari în creșterea calității producției. Față de tendința de consum a vinurilor în țările unde acest produs este preferat în raport cu produsele pe bază de vin sau a berii, stricto-senso, trebuie făcută o analiză comparativă în planul structurii soiurilor de struguri, a proporțiilor între vinurile de masă și de calitate, precum și a raportului între vinurile roșii și cele albe. Aceste aspecte trebuie să fie punctul de plecare în abordarea studiului calitatii vinurilor pe termen lung.

Fiind o cultură ce se menține decenii în exploatare, alegerea structurii

sortimentale a viței de vie trebuie să fie rezultatul unui studiu anticipativ, care să țină cont de întreg ansamblul factorilor socio-economici, însumați la scară mondială, paralel cu strategia de ansamblu pentru promovarea vinurilor de calitate, acceptată relativ unitar de toți marii producători de vinuri din lume. Tocmai de aceea, a fost înființată și funcționează Organizația Internațională a Viei și Vinului (OIV), organism care promovează politici de produs unitare, apte de a crea premisele menținerii și, eventual, ale extinderii segmentului de consumatori de vin, informându-i și cultivându-i, prin toate mijloacele, și prevenind, astfel, potențiala lor migrare spre consumul altor produse alternative, cum ar fi berea.

În această idee, se impune ca în România să fie revizuită lista soiurilor aprobate și recomandate în cultură pe diferite areale, astfel încât această listă să se racordeze la tendințele internaționale.

Așadar, față de zona viticulturii românești, care include o serie de soiuri, pe podgorii și centre viticole, lucrare de mare anvergură și profesionalism, ce a inclus ani de studiu și cercetări asidue, este necesară o atență selecție a soiurilor recomandate.

Este incontestabil faptul că o serie de soiuri autohtone, rezultat al cercetării din stațiunile de specialitate, sunt de mare valoare biologică, ele având o bună rezistență la boli și dăunători, și oferind producții ridicate la hectar, cu struguri valoroși din punct de vedere calitativ. Dar valorificarea la export a vinurilor rezultate din acestea este anevoioasă și uneori chiar imposibilă, consumatorul străin fiind rezervat în a-și face o predilecție de consum pentru un vin pe care nu-l cunoaște. Cel mult, va achiziționa mici cantități, din curiozitate, dar este greu de ajuns în situația de a internaționaliza un soi de vin autohton. Puține au fost realizările pe această temă în domeniul vitivinicol al României.

Dintre aceste realizări se poate evidenția soiul Fetească Neagră, soi care în diferite campanii promoționale internaționale a fost unanim acceptat ca un soi foarte valoros, care se poate oricând înfrunța cu un Merlot sau Pinot Noir și care poate asigura un nivel al vânzărilor de anvergură în lume, el menținându-și calificativul de soi autohton.

Când vorbim de export, trebuie să avem în vedere soiurile clasice acceptate de consumator, atât pentru alb cât și pentru roșu, ca pondere în cultură, alături de care să menținem numai acele soiuri autohtone cu un real potențial calitativ, racordat tendințelor de consum din lume.

Revizuirea sortimentației de vinuri cultivate în România, trebuie realizată de colective de specialiști, atât din domeniul hortic, cât și economic, sub egida Oficiului Național al Viei și Vinului, sortimentație recomandată podgorenilor, însoțită de explicațiile și motivațiile aferente, convingând astfel producătorii să cultive aceste soiuri.

În aceeași direcție, trebuie revizuit și raportul între vinurile roșii și cele albe. Astfel, față de cererea la consum a vinurilor roșii (80%), în detrimentul vinurilor albe (20 %) pe piața mondială, în România ne regăsim cu o proporție inversată (albe - 80 % și roșii - 20 %).

Această tendință nu este întâmplătoare. Studiile de specialitate au demonstrat existența în vinurile roșii a unor componente cu caracter reductiv, de mare valoare, împotriva acumulărilor de colesterol, fiind un ideal medicament natural în profilaxia bolilor cardiovasculare. Astfel, la începutul anilor '90, în America, publicarea acestor studii a creat un puternic impuls pentru consumul și, implicit, producerea vinurilor roșii, demonstrația fiind susținută și de faptul că la populația

franceză, mare consumatoare de vinuri roșii, incidența afecțiunilor cardiovasculare este foarte scăzută.

În consecință, s-au aprofundat studiile privind tehnologia extragerii culorii, respectiv a taninurilor din strugurii roșii, coroborat cu modernele tehnologii de învechire și maturizare a vinurilor roșii în vase de stejar mici. În acest caz intervine și aspectul economic, respectiv maturizarea și "rotunjirea" mai rapidă a vinurilor roșii proaspete, acide, taninoase, astringente, în vase de stejar de 227 l (barrique), folosite două, trei cicluri de învechire de cca. 6 - 8 luni. Așadar, față de o maturare clasică de 2 - 3 ani, la vase mari de stejar, maturarea vinurilor roșii la barrique, conduce la o reducere cu până la 8 luni a timpului până la valorificarea acestor vinuri.

Cunoașterea acestor tendințe de consum impune revizuirea soiurilor roșii de struguri, recomandate a se cultiva în România, apte de a produce vinuri cu o bună evoluție calitativă și într-un timp scurt, extinzându-se în cultură soiurile Cabernet Sauvignon, Merlot, Pinot Noir, Sanginoveze, Fetească Neagră.

În privința soiurilor albe de struguri, ținând cont de tendința mondială privind structura vinurilor albe de calitate, solicitate la consum, trebuie avute în vedere soiurile Chardonnay, Sauvignon, cu precădere, alături de Grasa de Cotnari, Tămâioasa românească, Crimposie considerate soiuri autohtone valoroase. Soiurile albe trebuie valorificate în primul an, de la o recoltă la alta, fiind apreciate la ele fructuozitatea, prospețimea, aroma dată de soi. Faptul că vinurile albe nu câștigă în calitate prin învechire, fiind agreată prospețimea, vine în sprijinul producătorilor de a-și valorifica producția în primul an de la producerea acesteia.

4. Concluzii

În concluzie, se poate spune că, în contextul stabilirii unui număr limitat de soiuri recomandate la plantare, respectiv câte cinci - șase soiuri roșii și albe, se impune realizarea calitativă a vinurilor din aceste sortimente, atât prin

respectarea tehnologiilor de cultură, cât și a tehnologiilor de vinificație, maturare și îmbuteliere. Aceste măsuri pot reprezenta o șansă de reușită a produselor românești în competiția dură care se manifestă pe piața unică, odată cu aderarea României la Uniunea Europeană.

Bibliografie

1. Hinkle, R.P., *Marketing matters (wine marketing column)*, Wines & Vines Journal, Publisher Hiaring Company, Volume 86, Pag.60, 2005
2. Istudor, N., *Models of agro-food markets' organization – vegetables and fruits example*, Editura Economica Publisher House, Bucharest, 2000
3. Manole, V., Boboc, D., Stoian, Mirela, Ion, Raluca, *Marketing on the wine chain*, Academy of Economic Studies, Bucharest, 2005
4. Manole, V., Istudor, N., Boboc, D., Ion, Raluca, *Agro-food chains*, Academy of Economic Studies, Bucharest, 2005
5. www.oiv.org
6. www.onvv.ro